

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК 347.626

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2022.3/01>

Губарєв С.В.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

Лов'як О.О.

ДУ «Центр пробації» у м. Києві та Київській області

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТОЇ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Досліджено особливості правового регулювання особистої приватної власності дружини та чоловіка в зарубіжних країнах. Розглянуто дослідження вчених щодо особистих прав подружжя та членів сім'ї, а також проведено аналіз ряду особливостей притаманних регулюванню особистих відносин подружжя. Встановлено, що у зарубіжних країнах діє три види режиму майна подружжя: режим спільності подружнього майна, режим роздільності подружнього майна, режим «умовної спільності» (іноді також вживається режим відкладеної спільності). З'ясовано, що всі режими об'єднує одна особливість, а саме майно, яке належало подружжю до шлюбу або одержане в шлюбі в якості дарунку чи в якості спадку вважається особистою приватною власністю дружини та чоловіка.

Підтверджено тезу про те, що правовідносини, які виникають між подружжям, прийнято поділяти на особисті і майнові. При цьому основне місце як у законодавстві зарубіжних країн так і в законодавстві України приділяється регулюванню майнових відносин, які складаються із правовідносин з приводу майна в родині (правовий режим майна подружжя у шлюбі та порядок управління ним), а також з приводу утримання. Окремо акцентовано увагу на інституті шлюбного договору. Додатково з'ясовано, що у договорі встановлюються положення щодо права власності на майно чоловіка і дружини, яке належало їм до шлюбу, нажите в шлюбі, а також іноді передбачаються майнові санкції на випадок розірвання шлюбу. При виникненні спору між подружжям суд буде виходити не з приписів закону, а з положень шлюбного договору. Встановлено, що у законодавстві зарубіжних країн передбачаються досить жорсткі вимоги щодо форми та порядку укладення шлюбного договору, не дотримання яких тягне недійсність договору. Загалом, ціннісні показники наукової статті полягають у спробі аналізу інституту права приватної власності дружини та чоловіка в цивільному та сімейному праві зарубіжних країн та розробці на цій основі рекомендацій щодо усунення прогалин та протиріч у чинному законодавстві, зміні діючих та прийнятті нових правових норм.

Ключові слова: сімейні відносини, спільна власність дружини та чоловіка, право власності подружжя, сімейне право.

Постановка проблеми. Зміни, що обумовлені переходом до ринкової економіки, істотно розширили як підстави набуття спільного майна подружжям, так і склад майна, яке може належати подружжю на праві особистої приватної власності. Якщо раніше джерелом матеріальних благ у родині виступала переважно праця її членів, а конкретніше – винагорода, що отримується за

роботу, то в даний час чималу роль в накопиченні матеріальних активів став відігравати капітал, що і знайшло певне відображення в нормах як цивільного так і сімейного зарубіжного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки до вивчення правового регулювання правовідносин подружжям у внутрішньому праві активно долучилися О.А. Андрєєва, Р.М. Достдар, О.М. Калітенко,

А.Н. Льовушкін, О.В. Мишутинська, Е.П. Титаренко, Л.А. Тищенко, О.О. Ульяненко, Д.С. Шулепін.

Значним науковим надбанням виступають є праці М.Х. Бабаєва, М.М. Богуславського, Л.А. Лунца, А.Н. Макарова, Г.К. Матвєєва, І.С. Перетерського, С.І. Раєвича, зарубіжних вчених: М. Іссада, П. Норта, Дж. Чешира. І врешті на сьогодні проводяться ґрунтовні наукові розробки як вже відомими, досвідченими вченими (А.С. Довгерт, В.І. Кисіль, О.О. Мережко, А.А. Рубанов та ін.), так і молодими науковцями (Н.Ю. Єрпілева, Г.В. Галущенко.)

Між тим практика останнього десятиліття виявила суттєві недоліки та прогалини у правовому регулюванні майнових відносин між подружжям.

Формулювання цілей статті. *Метою* наукової статті є аналіз інституту права приватної власності дружини та чоловіка в цивільному та сімейному праві зарубіжних країн та розробці на цій основі рекомендацій щодо усунення прогалин та протиріч у чинному законодавстві, зміні діючих та прийнятті нових правових норм.

Виклад основного матеріалу. Під час аналізу інституту особистої приватної власності дружини та чоловіка в Україні, на нашу думку, потрібно звернути свою увагу на основні способи правового регулювання цього інституту в зарубіжних країнах.

Законодавство розвинених зарубіжних країн визнає, що тільки належно оформлений шлюб породжує подружні права і обов'язки.

Правовідносини, які виникають між подружжям, прийнято поділяти на особисті і майнові. При цьому основне місце в законодавстві приділяється регулюванню майнових відносин, які складаються із правовідносин з приводу майна в родині (правовий режим майна подружжя у шлюбі та порядок управління ним), а також з приводу утримання.

У законодавстві різних держав, насамперед, сформульовані основні обов'язки подружжя. Подружжя зобов'язане бути вірним, допомагати одне одному, підтримувати одне одного. Подружжя разом забезпечує моральний і матеріальний розвиток сім'ї, допомагає дітям отримати освіту і забезпечує їх майбутнє (ст. 212-213 Французького цивільного кодексу) [1, с. 234-264]. У Німеччині законодавець виходить з того, що шлюб укладається на все життя і подружжя повинне вести спільне сімейне життя і нести відповідальність один за одного (§ 1353 Німецького цивільного уложення) [2].

В Англії і США подружжя, вступаючи в шлюб, зобов'язані створити подружню спільність

життя – консорціум (consortium). Хоча точного і вичерпного визначення консорціуму ні в законодавстві, ні в судовій практиці не існує, консорціум розуміється як спільність столу, вогнища і ложа [3, с. 534].

Подружні права і обов'язки за своєю природою досить різноманітні – одна їх частина носить особистий, а інша – майновий характер. Сімейне право докладно регулює, насамперед, три основні сфери майнових відносин між подружжям: правовий режим майна подружжя в шлюбі, порядок управління майном та відносини подружжя з приводу утримання.

У законодавстві більшості зарубіжних країн розрізняються договірний і легальний режими майна подружжя.

Договірний режим виникає в силу укладення подружжям шлюбного договору, тобто подружжю надається можливість урегулювати майнові відносини на свій розсуд. Лише в деяких країнах, де законодавство не передбачає легального режиму майна подружжя, шлюбний договір укладається в обов'язковому порядку (наприклад, Мексика [4, с. 96]).

Інститут шлюбного договору надає досить широкі можливості відступу від того режиму подружнього майна, який передбачений у праві конкретної країни і який автоматично починає діяти з моменту укладання шлюбу. У більшості випадків подружжя вільне у виборі варіанта підпорядкування своїх майнових відносин. Вони мають право вносити будь-які, що не суперечать закону зміни в законний режим майна. Так, наприклад, в країнах, де в якості легального, встановлений режим спільності подружнього майна, подружжя може обрати режим роздільності або встановити різний режим (роздільності та спільності) на різні види майна.

Подружжя може у шлюбному договорі встановити правила щодо управління подружнім майном. Наприклад, закріпити в договорі, що спільним майном подружжя будуть керувати спільно, або визначити види майна, яким вони керують спільно або роздільно. В договорі можна визначити, чи будуть розділені речі, що належали одному з подружжя до шлюбу, порядок поділу майна, набутого в процесі сімейного життя, на випадок розлучення і т.д.

У договорі встановлюються положення щодо права власності на майно чоловіка і дружини, яке належало їм до шлюбу, нажите в шлюбі, а також іноді передбачаються майнові санкції на випадок розірвання шлюбу. При виникненні спору

між подружжям суд буде виходити не з приписів закону, а з положень шлюбного договору.

Договір між подружжям, покликаний урегулювати відносини між ними та може бути укладений до одруження, у момент укладення шлюбу або в процесі спільного життя.

Сучасне законодавство зарубіжних країн йде шляхом докладного регулювання умов шлюбного договору [5, с. 7]. У самих нормах законодавства містяться варіанти регулювання найбільш істотних умов, які вправі вибрати сторони договору. Особливе місце займають питання, пов'язані з правовим режимом майна. У відповідності зі ст. 1497 Французького цивільного кодексу подружжя в їх шлюбному договорі можуть передбачити такі правові режими:

- а) спільність всього майна подружжя;
- б) спільність майна, яка поширюється лише на рухомі речі та на майно, набуте кожним з подружжя після укладення шлюбу;
- в) визначення нерівних прав подружжя в спільному майні;
- г) визначення, що у разі розірвання шлюбу один із подружжя буде мати право вибору певної частки із спільного майна [1, с. 297].

Крім цього Французький цивільний кодекс визначає і загальні питання, пов'язані з управлінням майном подружжя. Існують, наприклад, такі варіанти:

- спільне управління спільним майном (за взаємною згодою);
- кожен з подружжя має право діяти від імені та за рахунок іншого з подружжя;
- комбіноване управління майном (роздільне управління певним майном і спільне управління іншим певним майном) [1, с. 297-298].

Між тим свобода шлюбного договору має певні межі. В тому чи іншому вигляді законодавство більшості зарубіжних країн закріплює правило, згідно з яким положення шлюбного договору не можуть суперечити «добрим звичаям», не можуть порушувати норми цивільного і сімейного права. Наприклад, не допускається будь-яке обмеження прав та обов'язків подружжя, які впливають із шлюбу, батьківських прав і обов'язків по вихованню та утриманню дітей. Положення шлюбного договору не можуть порушувати рівності подружжя у вирішенні сімейних питань, обмежувати свободу кожного з них у виборі професії і роду занять.

Наприклад, Французький цивільний кодекс передбачає ряд обмежень свободи шлюбного договору. Так, договір не може передбачати

умов, що порушують рівноправність подружжя (зокрема, він не повинен містити умов про обмеження права кожного з подружжя на вибір професії або певного роду своїх занять) [1, с. 297].

Аналогічні норми містяться і в нормативно-правових актах низки європейських країн, згідно з якими положення шлюбного договору не повинні порушувати рівноправності подружжя, скасовувати обов'язки взаємної вірності, допомоги і підтримки, обмежувати їх особисті права і обов'язки по вихованню та утриманню дітей (Німеччина [2], Польща [6], Австрія [7]).

В законодавстві зарубіжних країн передбачаються досить жорсткі вимоги щодо форми та порядку укладення шлюбного договору, не дотримання яких тягне недійсність договору:

- а) договір укладається у письмовій формі – передбачена у всіх країнах, зазвичай реалізується шляхом підписання спеціального акта або документа;
- б) договір укладається в присутності обох сторін (подружжя), однак в деяких країнах можливе підписання шлюбного договору через законних представників;
- в) в деяких країнах існують особливості, пов'язані з реєстрацією договору. Так, у Франції договір повинен бути зареєстрований нотаріально. Законодавство Італії передбачає обов'язкову реєстрацію в місцевих органах влади. При цьому, якщо в договорі містяться умови про нерухоме майно, реєстрація повинна бути проведена в органі, що проводить реєстрацію операцій з нерухомістю.

В Ізраїлі угода між подружжям вимагає обов'язкового підтвердження судом (у цьому випадку воно має силу рішення суду), а якщо договір укладається до вчинення шлюбної церемонії, то достатньо його нотаріального посвідчення [8, с. 34].

В американському праві значне поширення одержали так звані «дошлюбні угоди» осіб, що вступають у шлюб, які повинні будуватися на принципах розумності та справедливості. У них можуть бути врегульовані майнові відносини, так і відносини, пов'язані з вихованням та утриманням дітей [9, с. 176].

У багатьох зарубіжних країнах забезпечено вільний доступ зацікавлених осіб з метою ознайомлення зі змістом шлюбного договору. Це правило забезпечує, в першу чергу, інтереси кредиторів подружжя. Воно важливо, головним чином, для відносин у сфері підприємництва.

Більшість громадян, вступаючи в шлюб, не укладає шлюбного договору і тим самим під-

порядковує свої майнові відносини приписам закону, тобто встановлюється легальний режим майна подружжя.

Залежно від правового режиму, що існує в конкретній країні, виділяються наступні види легального режиму майна подружжя.

1) режим спільності подружнього майна. Цей режим діє у Франції, Швейцарії, Іспанії, Нідерландах, ряді держав Латинської Америки, восьми штатах США [10].

Використовуючи режим спільності майна, подружжя мають спільне право власності на майно, нажите в шлюбі, на кошти від доходів від їх майна та професійної діяльності, зберігаючи у своїй власності майно, яке належало їм до шлюбу або одержане в шлюбі в дар або спадок.

Режим спільності був встановлений і найбільш повно регламентований у праві Франції, однак зміни французького законодавства в останні роки були відзначені деяким відходом від традиційного регулювання [11, с. 427].

Так, в правове регулювання спільності майна були внесені елементи роздільності за рахунок звуження переліку майна, що входить у спільність, в яку, згідно ст. 1401 Французького цивільного кодексу у редакції 1965 року, включається майно, придбане кожним з подружжя за рахунок власного заробітку і доходів від роздільної власності. Такий режим отримав назву «спільність придбань». Принцип спільності придбань закріплюється і в законодавстві, що приймається пізніше. Так, Законом 1967 року було встановлено, що якщо один із подружжя одержує в дарунок або у спадщину грошову суму, то він стає власником тільки грошової суми, а майно, придбане на ці гроші, переходить у спільну власність подружжя [12, с. 362].

До роздільної власності подружжя належить майно, яке кожен з них мав на момент укладення шлюбу, а також майно, одержане ними під час шлюбу в дар або в спадок. Подібним чином це питання вирішено в ряді штатів США з тією лише різницею, що в одних штатах (наприклад, Техас, Луїзіана, Айдахо) доходи від роздільної власності включаються у «спільність», а в інших немає [13, с. 749].

У Нідерландах з моменту укладення шлюбу все майно підкоряється режиму «спільності», який поширюється на всі готівкові кошти і речі, які будуть придбані подружжям у майбутньому. У спільне майно включаються борги подружжя, а також пенсія по старості. Чоловік самостійно здійснює управління майном, що перебуває в його особистій власності, при цьому дружина зберігає право користування таким майном [14, с. 144].

Законодавство, незважаючи на проведені реформи, в цілому зберігає привілейоване становище чоловіка в питанні управління подружнім майном. У більшості країн зберігається положення, згідно з яким «спільністю» управляє тільки чоловік, згода дружини при цьому не вимагається (Іспанія, Бразилія, Аргентина) [15, с. 422].

У Франції передбачається, що більшість угод здійснюються чоловіком, але тільки за згодою дружини (наприклад, відчуження нерухомості тощо). При цьому у складі «спільності» законом виділяється так звана резервна частина майна, яка складається з майна, набутого дружиною на доходи від своєї професійної діяльності. Цією частиною майна дружина керує самостійно і має право вільно нею розпоряджатися [16, с. 319].

В інших країнах чоловік не вправі одноосібно керувати спільним майном, хоча подружжя має рівні права в питанні управління «спільністю».

Так, в США законодавством окремих штатів передбачається необхідність отримання згоди іншого з подружжя на здійснення деяких операцій (найчастіше це стосується угод з нерухомістю) в інших штатах будь-яка угода, по розпорядженню «спільністю» повинна здійснюватися подружжям спільно [13, с. 750].

В Італії законним є режим майна (сумісної власності без виділу часток). Управління спільним майном здійснюють обоє. У разі якщо один з подружжя відмовляється дати згоду на вчинення правочину, інший із подружжя має право отримати його через суд [17, с. 14].

В Швейцарії цивільним кодексом передбачається режим спільності майна подружжя, який не діє у разі оголошення конкурсу щодо майна одного з подружжя. З набранням чинності Законом 1984 року, було завершено реформу сімейного права, яка передбачила, що в разі відсутності шлюбного договору законним є звичайний режим майна з правом отримання рівних часток у спільно нажитому майні. Такий режим включає доходи подружжя і особисте майно кожного з них. Розпорядження спільною власністю вимагає згоди дружини в разі, якщо чоловік не домовилися про інше. До набрання чинності Законом 1984 року діяв звичайний режим спільності майна, що включає спільне майно подружжя і особисте майно кожного з них. Загальне майно є неподільним і належить обом Жоден з них не має права розпоряджатися своєю часткою у спільному майні [15, с. 263].

Французький цивільний кодекс установлює, що подружжя має право тільки за взаємною згодою проводити операції з безоплатного

відчуження спільного майна, а також по здачі його в найм, заставу. Іншим спільним майном кожен із подружжя має право самостійно управляти за умови, що він буде нести відповідальність за допущені ним помилки. Правочини, вчинені щодо розпорядження спільним майном без обману іншого подружжя, не породжують для останнього юридичних наслідків. Проявляючи турботу про загальне житло родини, Французький цивільний кодекс у ст. 215 встановив, що один з подружжя не може без згоди іншого розпоряджатися правами, що відносяться до житла родини і до предметів його обстановки. Той з подружжя, який не дав своєї згоди на вчинення такого правочину, вправі вимагати її анулювання [18, с. 21].

В інших зарубіжних країнах чоловік позбавлений права одноосібного управління майном, і найбільш важливі операції повинні відбуватися за взаємною згодою подружжя, хоча обоє з подружжя мають рівні права на управління майном. Зокрема, прикладом деякого обмеження по розпорядженню всім майном одного із подружжя може служити законодавство Німеччини [15, с. 511].

2) режим роздільності подружнього майна. Діє в Англії, більшості штатів США, Австралії, Новій Зеландії, тобто країни які відносяться до правової системи загального права.

Для режиму роздільності майна характерним є те, що кожному з подружжя окремо належить не тільки майно, власником якого він був до шлюбу, а й майно, набуте ним у шлюбі на власні кошти.

Все дошлюбне майно подружжя, майно, нажите під час шлюбу, але отримане в порядку дарування чи в якості спадщини, а також доходи отримані від спадщини вважаються роздільною власністю подружжя і управляються самостійно чоловіком або дружиною. Для забезпечення поточних витрат подружжя використовують свої доходи або заощадження, об'єднуючи частину свого майна, яким користуються і управляють спільно.

Таким чином, якщо жінка не працює, а займається веденням домашнього господарства, то за час подружнього життя вона нічого не купує, тобто режим роздільності подружнього майна не захищає інтересів заміжньої жінки.

У результаті проведених реформ режим роздільності практично у всіх країнах був істотно переглянутий. Так, в законодавстві Англії і США був встановлений режим «спільності» на деякі види майна, що перебуває у спільному користуванні обох подружжя (насамперед це стосується будинку, в якому проживає подружжя), закріплено положення, згідно з яким суд може визнати право

подружжя на частку у майні, що належить на праві власності іншому з подружжя.

Успіхи жіночого руху за рівноправність, тенденції в розвитку сімейного права в бік демократизації знайшли своє відображення і в регулюванні майнових відносин. У традиційний режим роздільності в Англії і США внесені дуже важливі елементи спільності: за чоловіком, якому не належить по праву власності конкретне майно, судом може бути визнано право на частку в майні; режим спільності, встановлений на найбільш важливі види майна, наприклад житлові будинки та приміщення [3, с. 536].

Цікаво відзначити, що законний режим майна у США має два варіанти. У першому варіанті виділяється роздільне майно кожного з подружжя та майно, що перебуває у спільній сумісній власності. При цьому цікавим моментом є те обставина, що в законі встановлюється такий порядок задоволення вимог кредиторів, де стягнення за боргами, що виникли за зобов'язаннями, що забезпечує інтереси сім'ї, звертаються в першу чергу на загальне майно, а в другу – на роздільне майно подружжя.

Другий варіант майна подружжя існує в штатах, закони яких сприйняли норми загального права. Виділяється режим спільності майна після укладення шлюбу. Все майно, яке було у подружжя на законних підставах, і набуте ними в період шлюбу, включаючи успадкування і дарування, є спільною власністю, яка не успадковується, а переходить у повну власність того з подружжя який залишився живим.

3) режим «умовної спільності» (іноді також вживається режим відкладеної спільності).

Такий режим встановлений в Німеччині, скандинавських країнах, провінціях Онтаріо і Квебек у Канаді.

Даний режим найменшою мірою було порушено реформами. Більш того, ряд країн, реформуєючи своє сімейне законодавство, відмовилися від режиму роздільності майна подружжя на користь режиму «умовної спільності» [15, с. 625].

Вперше режим «умовної спільності» був закріплений в законодавстві скандинавських країн і згодом прийнятий Німеччиною.

У скандинавських країнах все майно подружжя протягом шлюбу, є їхньою роздільною власністю. Коли шлюб припиняється, та майно, що є в наявності, а також грошові кошти об'єднуються і діляться на рівні частини.

Законодавством встановлено певні гарантії дотримання інтересів подружжя при управлінні

майном. Так, на вчинення особливо великих угод одним з подружжя, йому необхідно отримання згоди іншого подружжя. Якщо один з подружжя протягом шлюбу зловживав своїм правом розпорядження належним йому майном, ігнорував майновий інтерес іншого подружжя, йому ставиться в обов'язок відшкодувати заподіяну шкоду.

У Німеччині розглянутий режим отримав назву «спільності приросту». У відповідності з чинним законодавством майно подружжя протягом шлюбу, є їхньою роздільною власністю. При розірванні шлюбу визначається приріст або вигода, яку отримав кожен із подружжя протягом шлюбу. Якщо приріст вартості майна одного з подружжя перевищує приріст вартості майна іншого, то перший зобов'язаний сплатити іншому різницю. При цьому не береться до уваги той факт, що один із подружжя не працював або його заробіток був значно менше іншого [15, с. 625].

Також слід зазначити, що згідно § 1363 Цивільного уложення Німеччини майно чоловіка і майно дружини не стає спільним майном подружжя. Це правило діє і щодо майна, яке один з подружжя набуває після укладення шлюбу. § 1360 Цивільного уложення Німеччини встановлено, що подружжя зобов'язані своїм майном і працею утримувати сім'ю. Подружжя зобов'язані надавати кошти, необхідні для утримання сім'ї, заздалегідь, на відповідний строк. Однак, щодо найбільш важливих об'єктів – житлові будинки, квартири та інше майно – закон встановлює режим спільності.

Висновки. Завершуючи можемо зазначити, що у зарубіжних країнах діє три види режиму майна подружжя:

1. Режим спільності подружнього майна. Цей режим діє у Франції, Швейцарії, Іспанії, Нідерландах, ряді держав Латинської Америки, восьми штатах США. Використовуючи режим спільності майна, подружжя мають спільне право власності на майно, нажите в шлюбі, на кошти від доходів від їх майна та професійної діяльності, зберігаючи у своїй власності майно, яке належало їм до шлюбу або одержане в шлюбі в якості дарунку або спадку.

2. Режим роздільності подружнього майна. Діє в Англії, більшості штатів США, Австралії, Новій Зеландії, тобто країни які відносяться до правової системи загального права. Для режиму роздільності майна характерним є те, що кожному з подружжя окремо належить не тільки майно, власником якого він був до шлюбу, а й майно, набуто ним у шлюбі на власні кошти.

3. Режим «умовної спільності» (іноді також вживається режим відкладеної спільності). Вказаний режим передбачає, що все майно подружжя протягом шлюбу, є їхньою роздільною власністю. Коли шлюб припиняється, та майно, що є в наявності, а також грошові кошти об'єднуються і діляться на рівні частини.

Всі режими об'єднує одна особливість, а саме майно, яке належало подружжю до шлюбу або одержане в шлюбі в якості дарунку чи в якості спадку вважається особистою приватною власністю дружини та чоловіка.

Список літератури:

1. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) / Каф. междунар. частного и таможенного права Ин-та междунар. отношений Киев. нац. ун-та им. Т. Шевченко; Пер., коммен. и справ. аппарат В. Захватаева; [Предисл. А. Довгерт, В. Захватаев]. – К.: Истина, 2006. – 1007 с.
2. Германское право: Пер. с нем. / Исслед. центр част. права. Герм. фонд междунар. прав. сотрудничества. – М.: Междунар. центр фин.-экон. развития, 1996. Ч. 1. – Современное зарубежное и международное частное право Гражданское уложение / Науч. ред. В.В.Залесский; Авт. введ.: В. Бергман, Е.А. Суханов; Пер. с нем. А.А. Лизунова и др., 1996. – 550 с.
3. Гражданское и торговое право зарубежных государств: учебник / Отв. ред. Е.А. Васильев, А.С. Комаров. – 4-е изд, перераб и доп. В 2-х т.-Том II.-М.: Междунар. отношения, 2006. – 834 с.
4. Гражданские кодексы стран латинской Америки: Сборник нормативных актов / Под ред. В.В. Безбаха. – М.: УДН, 1988. – 219 с.
5. Реутов С.И. Практические вопросы заключения брачного договора / С.И. Реутов // Нотариус, № 5, 2003. – С. 6-11.
6. Гражданский кодекс Польской Народной Республики. Перевод с польского / Под ред.: Вишневский Е.; Пер.: Виктор Ю.А.; Вступ. ст.: Васильковский Я. – Варшава: Wydawnictwo Prawnicze, 1996. – 344 с.
7. Всеобщий гражданский кодекс Австрии Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch / Пер. с нем. С. С. Маслов. -Науч. изд. -М.: Инфотропик Медиа, 2011. – 264 с.
8. Zamir E. Private Law Codification in a Mixed Legal System – The Israeli Successful Experience // The Scope and Structure of Civil Codes / J.C. Rivera (ed.). Springer. 2013. – P. 34
9. Мозолин В.П. Гражданское и семейное право в США; История и общие концепции / В. П. Мозолин, Е. А. Фарнсворт; Отв. ред. В. П. Мозолин; АН СССР, Ин-т государства и права. – М.: Наука, 1988. – 308 с.
10. Зенин И.А. Гражданское и торговое право зарубежных стран: учеб. пособие / И. А. Зенин. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт: ИД Юрайт, 2011. – 247 с.

11. Гражданское и торговое право зарубежных государств : В 2 т. – М. : Междунар. отношения, 2004-. Т. 1. – 4-е изд., перераб. и доп. – Культура России. Федеральная целевая программа. (Подпрограмма «Поддержка полиграфии и книгоиздания России») [Г.Н Буднева, Е.А. Васильев, А.В. Грибанов и др.]; Отв. ред. Е.А. Васильев, А.С. Комаров, 2004. – 556 с.
12. Курс гражданского права. В 3-х томах. Т. 1 / Победоносцев К.П.; Под ред., с предисл.: Томсинов В.А. – М.: Зерцало, 2003. – 768 с.
13. Правовая система США. Вып. 3 / Бернам У.; Науч. ред.: Власихин В.А. – М.: Новая юстиция, 2006. – 1216 с.
14. Современное международное право цивилизованных народов. В 2-х томах. Т. 1 / Мартенс Ф.Ф.; Под ред.: Томсинов В.А. – М.: Зерцало, 2008. – 368 с.
15. Гражданское и торговое право зарубежных стран. Учебное пособие / Безбах В.В., Герперо Перес Б.А., Ермакова Е.П., Залесский В.В., и др.; Под общ. ред.: Безбах В.В., Пучинский В.К. – М.: МЦФЭР, 2004. – 896 с.
16. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход. Перевод с французского / Леже Р. – М.: Волтерс Клувер, 2009. – 584 с.
17. Гражданское право Италии: основные институты. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Игнатова М.А. – М., 2002. – 23 с.
18. Даниелян С.А. Право собственности по ГК Франции 1804 г.: достоинства и слабости // Современные проблемы правоведения. Сборник научных трудов. – Краснодар: Изд-во Кубан. ун-та, 1998. – С. 19-24.

Hubariev S.V., Lovyak O.O. CERTAIN ASPECTS OF THE LEGAL REGULATION OF PERSONAL PRIVATE PROPERTY IN FOREIGN COUNTRIES

Peculiarities of legal regulation of the personal private property of the wife and husband in foreign countries have been studied. The study of scientists regarding the personal rights of spouses and family members was considered, as well as an analysis of a number of features inherent in the regulation of personal relations of spouses. It has been established that there are three types of matrimonial property regimes in force in foreign countries: the regime of joint marital property, the regime of separation of marital property, the regime of "conditional community" (sometimes the regime of deferred community is also used). It was found that all regimes have one feature in common, namely, the property that belonged to the spouses before the marriage or received during the marriage as a gift or as an inheritance is considered the personal private property of the wife and husband. The thesis that legal relations that arise between spouses are usually divided into personal and property is confirmed. At the same time, the main place both in the legislation of foreign countries and in the legislation of Ukraine is given to the regulation of property relations, which consist of legal relations regarding property in the family (the legal regime of property of spouses in marriage and the procedure for managing it), as well as regarding maintenance. Particular attention is paid to the institution of the marriage contract. Additionally, it was found out that the contract establishes provisions regarding the right of ownership of the property of the husband and wife, which belonged to them before the marriage, acquired during the marriage, and also sometimes provides for property sanctions in case of divorce. In the event of a dispute between the spouses, the court will proceed not from the prescriptions of the law, but from the provisions of the marriage contract. It has been established that the legislation of foreign countries provides for rather strict requirements regarding the form and procedure of concluding a marriage contract, failure to comply with which entails the invalidity of the contract. In general, the valuable indicators of the scientific article consist in an attempt to analyze the institution of the right of private property of the wife and husband in the civil and family law of foreign countries and, on this basis, to develop recommendations for eliminating gaps and contradictions in the current legislation, changing the current ones and adopting new legal norms.

Key words: family relations, the joint property of husband and wife, ownership of spouses, family law.